

HILVERSUMS FANFARE-ORKEST 'LEO' HONDERD JAAR

Eddie de Paepe

HILVERSUMS FANFARE-ORKEST 'LEO' HONDERD JAAR

Eddie de Paepe

Het Hilversums Fanfare-orkest 'Leo' viert volgend jaar zijn eeuwfeest. Op het programma staat, naast bijzondere concerten en recepties, een herdenkingsmis. De Leo Fanfare heeft immers stevige rooms-katholieke wortels. Voorzitter Gerard van den Hoven dook in de historie van 'de oudste muziekvereniging van Hilversum'. Zijn boek wordt op 29 januari ten doop gehouden, tijdens de jubileumreceptie. Redactielid Eddie de Paepe interviewde Van den Hoven, die heeft geprobeerd in het jubileumboek ook de wereld buiten 'Leo' een plekje te geven.

Dat het eerste optreden van de Leo Fanfare in 1903 'vreselijk onzuiver' klonk, was niet verbazingwekkend. De eerste tien muzikanten waren ongeletterde wevers, net als dirigent/trombonist Tinus Jas-

pers. De onaangenaam verraste jury verzocht hen opnieuw te beginnen omdat het zoo valsch als een kraai klonk. De heren hadden daar echter geen trek in en verlieten kwaad het Emma-hotel. In 1907 gingen de muzikale wevers per 'Jan Plezier' op weg naar een concours in Abcoude. In de ene wagen zaten de muzikanten, in de andere hun echtgenoten. De laatste Jan Plezier werd op een spoorwegovergang op een haar na gemist door een aanstormende trein. Het had maar weinig gescheeld of de 'Leo' had zijn 10-jarig jubileum niet gehaald óf had alleen bestaan uit weduwnaars.

Het R.K. Fanfarekorps Leo was op 24 januari 1900 opgericht, op initiatief van een achttal Hilversummers. Notaris Luycks schonk twaalf koperinstrumenten en twee trommels. Het muziekkorps, onderafdeling van de R.K. Werkliedenvereniging,

De 'Leo' in de jaren dertig.

De Leo Fanfare onder leiding van dirigent Boorsma blaast 195 punten bij elkaar. In de Schouwburg van Deventer plaatsten de Hilversummers zich op 17 oktober 1965 voor de halve finale in Amersfoort, die op 31 oktober plaatsvond.

Met de muziek mee. De Leo marcheert over het kruispunt van de 's-Gravelandseweg en de Oude Enghweg.

was genoemd naar Leo XIII. Deze 'sociale' paus had in 1891 zijn encycliek *Rerum Novarum* het licht doen zien: werkgevers mochten hun arbeiders niet uitbuiten, arbeiders moesten een rechtvaardig loon krijgen en hadden het recht zich te verenigen.

Eigenlijk zijn wij opgericht om de alcoholisten van de straat te houden, vertelt voorzitter Gerard van den Hoven in het clubhuis aan de De Kupstraat, onder de Verrijzeniskerk. Een half jaar lang heeft hij zijn best gedaan om zoveel mogelijk feiten boven water te halen. *In het voorjaar van '98 hebben we besloten om ons te concentreren op het jubileum. Wij wilden er nu eens een goed en gedegen feestjaar van maken, want bij de vorige gelegenheden is daar maar weinig van terechtgekomen.* In de stuurgroep 'Leo 2000' opperde Van den Hoven 'een mooi boek te gaan maken'. Toen niemand dat zag zitten, besloot de graficus zelf die klus op zich te nemen.

Naar huis

De nu 44-jarige Eemnesser, die jarenlang bij de Hilversumse drukkerij De Boer werkte, had geen ervaring met historisch onderzoek. Dat weerhield hem er niet van gedurende een half jaar in de archieven van de vereniging te gaan speuren. *Het is*

ontzettend veel werk geweest", geeft hij toe. *Ik heb alles mee naar huis genomen, alle foto's van de muur getrokken. Ik heb leden benaderd: 'kom eens met de spullen, hindert niet wat het is'.*

Notulen van het bestuur, contributieboeken en jaarverslagen vormen zijn voornaamste bron. En anekdotes van oudere leden? *Die kan je niet opnemen, want dan ga je mensen beschadigen. Daarbij, iemand die vijftig jaar bij de vereniging zit, kan ontzettend veel vertellen, maar het blijft zijn eigen belevenis. Andere mensen hebben afwijkende herinneringen. Zo'n boek moet een serieuze achtergrond hebben, maar zonder dat het een opsomming van feitelijkheden wordt. Slechts voor één 'anekdote' heeft hij een uitzondering gemaakt. Leo van Lubeek is volgend jaar een halve eeuw lid. In oude notulen kwam ik een zinsnede over hem tegen. Hij moest maar van de vereniging af, vond men, omdat hij niet in staat zou zijn om zijn diploma te halen. Ik heb Leo daarnaar gevraagd en hij bevestigde het verhaal. Hij speelde indertijd op bariton, maar vond dat maar niks omdat hij er geen lucht voor had. Hij stapte over op sopraansax en haalde een tien voor theorie en een acht voor praktisch. Leo is een van de trouwste leden: hij is er altijd.*

Optreden van de drumband in 1953. Met zelfgemaakte trommen!

Voor het jubileumboek zouden zestien leden oude jaargangen van De Gooi- en Eemlander doorspitten, maar dat gaf niet het gewenste resultaat. Van den Hoven besloot daarop om aan de hand van de bestuursnotulen zelf in de krant op zoek te gaan naar 'highlights', maar de oogst viel tegen. Vooral de beginperiode, van 1900 tot 1925, bleef daardoor onderbelicht: achtergrondinformatie is schaars. Van den Hoven heeft daarom een extraatje bedacht. Hij lardeert de chronologisch opgebouwde tekst over de 'Leo' met lokaal en internationaal nieuws uit de betreffende periode. Bijvoorbeeld uit De Gooi- en Eemlander van 27 januari 1900. Lokaal nieuws: de Hilversumsche Stoomspinnerij besluit haar weefmachines aan het werk te houden. Internationaal nieuws: Hilversummer F.W. Wagner jr., tweede zoon van het vroegere hoofd van de School met den Bijbel, is tijdens de oorlog in Zuid-Afrika door het 'moordend lood' getroffen. *Zo krijg je toch een beetje een idee van die tijd*, licht Van den Hoven toe.

Dieptepunten

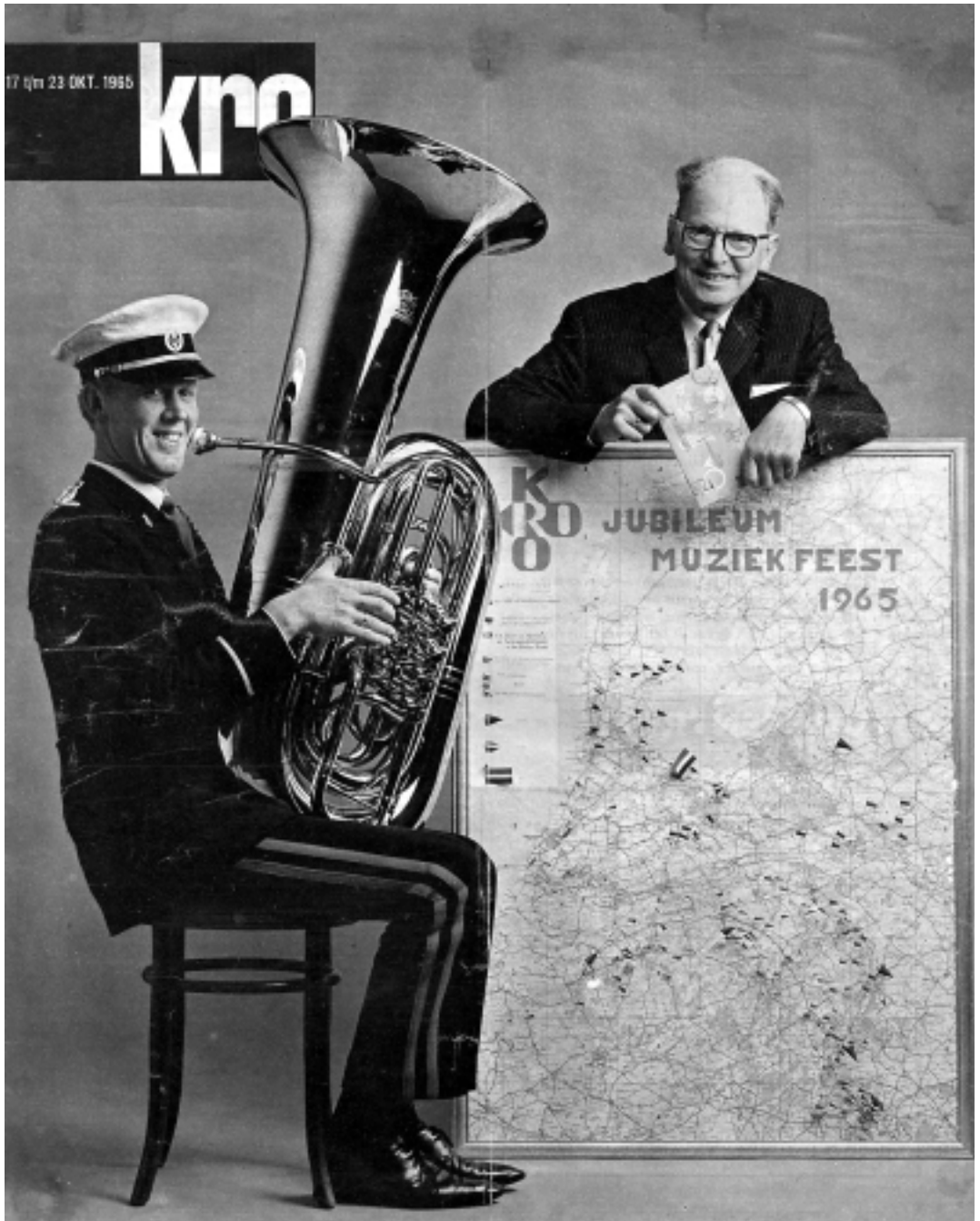
De historie van de 'Leo' kent volgens de onderzoeker veel dieptepunten. Tijdens de Tweede Wereldoorlog, in juli 1941, moesten de instrumenten

bij de bezetter worden ingeleverd. Om aan de *Kulturkamer* te ontsnappen ging men ondergronds. Direct na de bevrijding kwam de ondergedoken vereniging weer boven de grond. De eerste ledenvergadering werd gehouden op 8 oktober 1945. Er werd een nieuw bestuur gekozen. Tijdens de rondvraag werd de vraag gesteld, of het niet beter zou zijn als de vereniging los zou komen te staan van de katholieke werkliedenvereniging. Een 'revolutionair' idee waar het bestuur niets voor voelde. Zeker niet toen geestelijk adviseur kapelaan Geelzing, die even langskwam, verklaarde dat het goed was om als onderafdeling van de katholieke vakbond door te werken. *Niets meer aan de orde zijnde, sloot de voorzitter de vergadering op de gebruikelijke wijze*. Nog geruime tijd drukten de 'geestelijk adviseurs' een grote stempel op de vereniging. Pas in 1975 gingen de wegen van de 'Leo' en de (katholieke) vakbond definitief uiteen.

Volgens Van den Hoven waren de twee belangrijkste naoorlogse dirigenten C.H. Rijke (vanaf 1947) en diens opvolger A.E. Boorsma (vanaf 1964). *In hun tijd zijn de grootste successen behaald, maar ook de grootste problemen geweest*. Die problemen hadden alles te maken met de ver-

Afscheid van dirigent C.H. Rijke (en zijn echtgenote), die van 1947 tot 1964 de scepter over de muzikanten zwaaide.

De voorpagina van de KRO-gids van 17-23 oktober 1965 was gewijd aan het muziekfeest van de jubilerende katholieke omroep.

anderende tijden. *Meisjes wilden erbij komen. Dat gaf bij een katholieke vereniging als de onze veel weerstand. Tot het begin van de jaren zestig wilden men geen dames erbij. Ze mochten wél met de vlag lopen, maar niet spelen*, vertelt Van den Hoven. *Vanaf '67/'68 tot begin jaren tachtig is er een behoorlijke dip geweest. Het ging eigenlijk puur om een generatieconflict. De jeugd wilde veranderingen, meer zeggenschap. The Beatles kwamen op. In die dagen wilden mensen niet meer in het keurslijf van dirigent en bestuur leven. In het feestjaar 1970 was de 'Leo' in feite ter ziele. Er liepen dertig, veertig leden weg. Dat is een enorme klap geweest. In 1975 fungeerde een conflict over de muziekkeuze als splijtzwam.*

Families

De tijd dat alleen rooms-katholieken lid mochten worden, was toen allang voorbij. Maar ook het uitgangspunt dat je 'lid voor het leven' werd. Wat ook minder werd was de prominente aanwezigheid van bepaalde Hilversumse families. Zo waren vroeger onder meer de families Bongers, Van Dalen, Zandbergen, Allesie, Eltink, Alders en Punte goed vertegenwoordigd. *Dat meer leden van één familie bij de vereniging zaten kwam ten goede aan de sociale controle. Het nadeel was dat als er één onvrede had, ze allemaal wegliepen. Het ledenbestand is tegenwoordig gelukkig meer gemêleerd.*

Wat Van den Hoven zelf als hoogtepunt beschouwt? *De jaren '50 tot '65. Elk concours werd gewonnen. Mede door de ongelooflijke ijver van het bestuur speelden wij in de eredivisie. Altijd de eerste prijs. Bij een kampioenswedstrijd in Valkenburg werd beslag gelegd op de blauwe wimpel, eigenlijk het hoogste dat je kan behalen. Dat was in de nadagen van dirigent Rijke. De Volendamse Harmonie, onder leiding van Boorsma, werd met een half punt verschil verslagen. Tijdens het jubileumfeest van de KRO in Hilversum in 1965 – Boorsma was toen dirigent van beide korpsen! – was het net andersom! De jaren zeventig waren volgens de clubhistoricus voor de 'Leo' niet zo denderend. In de jaren tachtig ging het niet slecht. De ingekrompen vereniging trad veel op, maar kon niet op tegen het Limburgse geweld.*

Bekendheid

Na de terugkeer in de eredivisie en het aantreden van dirigent Arjen Bos ging het, vanaf 1990, weer

Jeugd geeft de toon aan in de 65-jarige Leo-fanfare. Nu ook bazuinblazende meisjes. Opgevoelde klanken: gemiddelde leeftijd nog geen twintig en ... een lange wachtlijst.

Zo luidde de drieledige kop van een artikel in De Gooi- en Eemlander van 20 februari 1965.

HILVERSUM – De lustrumuitvoering die het r.k. fanfarecorps Leo gisteravond in het NKV-centrum gaf, is een groot succes geworden voor de dirigent en de spelers. Het was het eerste concert onder leiding van de heer A.E. Boorsma en het bestuur en de leden hadden hier met spanning naar uitgezien. En tevens kwam het gloednieuwe korps van vrouwelijke bazuinblazers voor het eerst voor het voetlicht.

Het programma was bijzonder gevarieerd en vermeldde naast enkele marsen – waarbij als openingsnummer de March for the friends van C.J.N. Cori (de oud- en eredirigent C.H. Rijke) – de ouverture For an epic occasion van D. Wright, waarmede vorig jaar de eerste prijs bij de bondskampioenschappen te Valkenburg werd gewonnen, 't Andante in G van Batiste en de La Housards-wals van Ganne, maar ook moderner werk, zoals Holiday in Spain van Kelly, de Showboat van Kern en Life Treasures van Powell. Na de pauze volgde nog een taptoe, waarbij ook 't korps vrouwelijke bazuinblazers dat onlangs aan de vereniging werd toegevoegd, optrad.

In de pauze bood de heer G.J.M. de Klerk namens de commissie van bijstand de uniformen voor deze meisjes aan, alsmede een nieuwe prijzenkast, die door de kleindochter van de heer Rijke werd onthuld. De heer Punte dankte als voorzitter van Leo voor de belangrijke bijdrage, die de commissie aan de vereniging levert. Uit diverse activiteiten konden nieuwe lessen-naars, de nieuwe bazuinen, de gouden uitmonstering van de leden en nu weer de genoemde attributen worden aangeboden. Er was zelfs nog een bedrag aan geld over.

bergopwaarts. *Heel veel leuke optredens, her en der, onder meer in het Pinetum en bij kasteel Groeneveld. Niet gericht op poen verdienen, maar publieksvriendelijk werken aan de bekendheid. Want de tijden zijn nu eenmaal veranderd. Vroeger*

kwam je met honderd man over de 's-Gravelandseweg, maar nu loop je met hoogstens veertig, vijftig man over straat.

Van den Hoven benadrukt dat de sfeer bij de 'Leo' anno 1999 'ongelooflijk goed' is. *De afgelopen vijf jaar is het erg goed gegaan. Wij groeien weer.* De muziekvereniging telt momenteel 62 leden, van wie zeventien vrouwen, verdeeld over orkest, leerlingen-orkest en drumband. Er is slechts één niet-musicerend lid: een oude tamboer-maître die in Zwitserland woont. Tijdens het 'toppunt' in 1963 telde de vereniging 103 leden.

Van den Hoven vindt dat het jubileumboek niet alleen voor (oud-)leden interessant is. *Het beschrijft een oer-Hilversums gebeuren. Er worden heel veel mensen genoemd die in Hilversum wat*

betekend hebben. En gebouwen waarin de 'Leo' heeft gezeten, zoals het gebouw van de Katholieke Arbeiders Bond in de St. Annastraat, Hotel Jans en de houten noodgebouwtjes aan de Lopes Diaslaan. Het boek biedt een kijkje in de historie, een beeld van verdwenen jaren. En veel Hilversummers vinden het nu eenmaal leuk om over hun eigen stad, of dorp, te lezen.

'Honderd jaar Leo' wordt gepresenteerd op de jubileumreceptie op 29 januari 2000. De oplage is vijfhonderd genummerde exemplaren. Het boek (genaaid gebonden, harde kaft, 80 bladzijden) kost vijftwintig gulden en is te bestellen bij de vereniging via tel. nr. 5313309 of 5412740.

Tijdens de opening van het nieuwe clubgebouw aan de De Kupstraat in 1990 gaven ook de majorettes acte de présence.

De Hilversumse muzikanten speelden mee in de populaire tv-serie 'Dagboek van een herdershond'.

'De boeren hebben naar hartelust geblazen': De boerenkapel maakt reclame voor de nieuwe trekkerbanden van Tyresoles, begin jaren vijftig.